

СТАНОВИЩЕ

от доц. Таня Паскалева Стойчева, д.оз.
катедра „Здравни грижи на Филиал Хасково
при Тракийски университет - Стара Загора
на дисертационен труд за присъждане на образователната и научна степен
„ДОКТОР“

Област на висше образование 7. Здравеопазване и спорт
Професионално направление 7.4. „Обществено здраве“
Докторска програма по специалност „Управление на здравните грижи“

Автор: Дора Георгиева Василева

Тема: „Самостоятелна сестринска практика – възможности и предизвикателства“

Научен ръководител: Доц. Анна Петрова Георгиева, д.оз.

1. Общо представяне на процедурата

Със Заповед на Ректора на МУ – Варна №Р-109-278 от 08.07.2021г. Дора Георгиева Василева е зачислена като докторант в задочна форма на обучение за придобиване на образователна и научна степен „Доктор“ в област на висшето образование 7. Здравеопазване и спорт, Професионално направление 7.4. Обществено здраве, докторска програма „Управление на здравните грижи“. Научен ръководител е доц. Анна Петрова Георгиева, д.оз. Със заповед №Р-109-319 от 24.07.2025г. е отчислена с право на защита.

Представени са всички документи, предвидени в Закона за развитие на академичния състав в Република България, Правилника към него и Правилника за развитие на научния състав в Медицински университет - Варна.

2. Кратки биографични данни за докторанта

След завършване на базовото си медицинско образование, специалност „Медицинска сестра“ в ИПЗКССО „Д-р Н. Николаев“ – гр. Варна през 1986г., Дора Василева непрекъснато се усъвършенства и развива в професионален план. През 2001г. придобива висше образование, специалност „Здравен мениджмънт“ в Медицински университет „Проф. Д-р Параскев Стоянов“ – гр. Варна. Допълнително разширява квалификацията си, специализирайки „Мениджмънт на човешките ресурси“ в Икономически университет – Варна през 2002 г., придобива магистърска степен по „Управление на здравните грижи“ в МУ – Варна през 2010 г.

Трудовият стаж на Дора Василева включва дългогодишна работа в болничната помощ. В периода от 1992 до 2018 г. тя работи като старша медицинска сестра в Отделението за интензивно лечение в УМБАЛ „Св. Марина“ ЕАД във Варна. От 2018 г. до момента заема същата позиция в Отделението по детска хирургия към МБАЛ „Св. Анна – Варна“ АД. Едновременно с работата си в болничния сектор, Дора Василева демонстрира управленски умения, като от 2017 г. е управител на Амбулатория за групов практика за извънболнична помощ по здравни грижи "Сестрите" ООД-Варна. Взема участие в конференции и научни форуми. Включва се в редица курсове за продължаващо обучение.

Член е на Българската асоциация на професионалистите по здравни грижи. Владее руски и английски език.

3. Актуалност на темата на дисертационния труд

Темата на дисертационния труд „Самостоятелна сестринска практика – възможности и предизвикателства“ е изключително актуална, тъй като засяга критични проблеми на съвременното здравеопазване. На фона на застаряващото население, разрастващите се хронични заболявания и постоянния недостиг на медицински специалисти, съществува остра нужда от иновативни решения, които да гарантират достъпни и качествени грижи.

Изследването на самостоятелните сестрински практики е от изключително значение, защото те са в позицията да предоставят грижи, основани на доказателства, и да насърчават нови концепции за здравеопазване. Дисертацията не само анализира техните възможности и предизвикателства, но и предлага иновативни подходи за оптимизиране на дейността им, което носи съществена научна и практическа полза.

Значимостта на темата е подчертана от нейния потенциал да разреши ключови проблеми в българското здравеопазване, като ограничения достъп до специализирани грижи в по-малките населени места и недостатъчната интеграция на сестринските услуги.

4. Структура на дисертационния труд

Дисертационният труд е оформен според изискванията и е представен в общ обем от 204 стандартни страници. Съдържа – въведение, четири глави, включително изводи, препоръки и заключение, библиография и 4 приложения. Данните от проучването са онагледени от 55 фигури и 6 таблици.

Във въведението авторката обосновава актуалността и значимостта на изследователския проблем и мотивацията за неговото проучване.

В **първа глава** е направен литературен обзор по темата. Литературният обзор на дисертацията задълбочено изследва самостоятелната сестринска практика, като започва с нейното историческо развитие и достига до съвременното ѝ състояние както в България, така и в световен мащаб. Изследването проследява историческия път на тази практика, разглеждайки я като начин за посрещане на нуждите от здравни грижи през вековете. Впоследствие, то се фокусира върху настоящата ситуация в международен контекст, как самостоятелните практики се справят с глобалните здравни предизвикателства като застаряването на населението и хроничните заболявания. В този раздел е направен и сравнителен анализ на нормативната уредба в различни държави, касаеща регистрацията, организацията и изискванията за професионална подготовка на самостоятелно работещите медицински сестри.

В обзора задълбочено са анализирани предизвикателствата пред българската здравна система и ролята, която самостоятелните сестрински практики могат да играят за тяхното разрешаване.

Във **втора глава** е представена методиката на проучването. Целта е формулирана точно и ясно: „Да се проучат възможностите и предизвикателства, свързани със самостоятелните сестрински практики и очертаят насоки за оптимизиране на тяхната дейност“. За изпълнението на поставената цел са изведени 9 изследователски задачи и 3 работни хипотези.

Проучването обхваща 750 лица от три групи: 350 пациенти, 350 медицински сестри и 50 експерти (медицински сестри със самостоятелна практика). Прилага се

двустепенна гнездова извадка в четири града (Сливен, Варна, Шумен и Велико Търново) за анкетиране на пациентите и медицинските сестри, докато експертите са интервюирани изчерпателно.

Дизайнът на проучването е представен в пет последователни етапа. Започва с дефиниране на проблема и завършва с анализ на данните и формулиране на конкретни препоръки. За постигане на поставените изследователски цели са използвани три основни научни метода: документален, социологически и статистически. В началния етап е приложен документалният метод за осигуряване на теоретичната рамка на проучването. Той включва анализ на литературни източници, документи и нормативни актове, които подробно описват изследваната проблематика.

Следващият етап е социологическото проучване, което включва събиране на емпирични данни чрез собствено разработен инструментариум. Използвани са две анонимни индивидуални анкети сред общо 700 респонденти: 350 пациенти и 350 медицински сестри, както и полуструктурирано интервю с 50 експерти (медицински сестри със самостоятелна практика). Въпросите са фокусирани върху информираността, нуждите, предизвикателствата, финансирането и нагласите, както и оценката на иновативни подходи.

За систематизиране, обобщаване и интерпретация на събраните данни, е приложен статистическият метод. Използвани са дескриптивен анализ, параметрични (Student's t-test) и непараметрични методи за тестване на хипотези, както и корелационен анализ (Pearson's r, Spearman's ρ). За статистическата обработка на данните е използван софтуерният пакет SPSS v. 20.0, а за визуалното им представяне – Microsoft Office Excel 2016 чрез таблици и графики.

В трета глава е представен обстоен анализ на получените резултати. Тя е структурирана така, че да осигури всеобхватен поглед върху самостоятелните сестрински практики в България, като съчетава количествени и качествени данни.

Главата започва с детайлен анализ на резултатите от социологическото проучване, проведено сред медицински сестри, пациенти и експерти. В началото се прави характеристика на изследваните групи респонденти, което е от съществено значение за валидността на изводите. Основният акцент е поставен върху потребностите на пациентите от здравни грижи, като се идентифицират както предизвикателствата, така и възможностите за тяхното посрещане от самостоятелните сестрински практики. След това се разглежда ролята, подготвеността и нагласите на медицинските сестри, което разкрива готовността на съсловието за професионална автономия и готовността им да поемат самостоятелни практики. Вниманието се обръща на необходимостта от следдипломна квалификация, подчертавайки значението на непрекъснатото обучение за осигуряване на висококачествени услуги.

За да се обогати анализът с емпиричен опит, трета глава включва и експертен опит от медицински сестри, които вече имат самостоятелни практики. Техните наблюдения дават ценна информация от първа ръка за възможностите и предизвикателствата, свързани с реалното функциониране на този вид здравни услуги. Анализът продължава с конкретен пример – дейността на груповата практика „Сестрите“ във Варна. Този практически пример илюстрира успешен модел на организация и предоставя конкретни данни и наблюдения, които подкрепят общите изводи от проучването.

В заключение, трета главата завършва със SWOT анализ на състоянието и развитието на самостоятелните сестрински практики в България. Този стратегически инструмент обобщава силните и слабите страни, възможностите и заплахите, давайки цялостна оценка на средата и предоставяйки солидна основа за формулиране на бъдещи препоръки за развитието на сектора.

В **четвърта глава**, озаглавена "Иновативни практически подходи, създаващи възможности за преодоляване на предизвикателствата пред здравните грижи, оказвани от медицински сестри в самостоятелни сестрински практики", представя конкретни, авторски решения, насочени към подобряване на организацията, дейността и финансирането на самостоятелните сестрински практики. Първата е Единна електронна система за документиране и систематизиране на информацията, свързана със сестринските дейности и грижи. Тази система цели да оптимизира процеса на работа и да осигури приемственост в грижите. Второ, предложен е унифициран формуляр за информирано съгласие, който стандартизира правната основа на взаимоотношенията между медицинската сестра и пациента. За да се гарантира професионалната компетентност, е разработена и учебна програма за обучение по специалност „Самостоятелна практика за здравни грижи“, насочена към осигуряване на необходимите знания и умения. Освен това, е създаден алгоритъм за създаване на амбулатория за индивидуална/групова практика, който служи като практическо ръководство за бъдещи предприемачи в сферата на сестринските грижи. Предложени са подходи за финансиране на дейностите, което е от ключово значение за устойчивото развитие на тези практики.

Изводите от проведеното проучване са девет, ясно формулирани и добре обосновани. Въз основа на изводите са отправени конкретни препоръки към Министерство на здравеопазването за прецизиране на правната уредба чрез въвеждане на единна електронна система, унифициран формуляр за информирано съгласие и нови подходи за финансиране. Към Българската асоциация на професионалистите по здравни грижи се препоръчва да инициира нормативно регулиране на предложените подходи и да подкрепя продължаващото обучение. Медицинските университети се насърчават да популяризират обученията за професионално усъвършенстване на специалистите, работещи в самостоятелни практики.

Приемам напълно изведените приноси, които са с теоретичен и практико-приложен характер. Теоретичните приноси предоставят научна основа и аргументация за проблемите, свързани със самостоятелните сестрински практики, предлагайки препоръки за законодателни и регулаторни промени. Практическите приноси предлагат конкретни инструменти и модели, като електронна система, формуляри и алгоритми, които могат да бъдат директно приложени в реалната практика за тяхното оптимизиране и развитие.

5. Преценка на публикациите по дисертационния труд

Представени са две пълнотекстови публикации във връзка с дисертационния труд.

6. Автореферат

Авторефератът е оформен съгласно изискванията. Правилно и коректно отразява разделите на дисертационния труд.

Заклучение: Представеният дисертационен труд на Дора Василева Георгиева на тема: „Самостоятелна сестринска практика – възможности и предизвикателства“ е изключително ценен от научна и приложна гледна точка, отличава се с професионална компетентност, иновативен поглед и отговаря на всички изисквания на Закона за развитие на академичния състав на Република България и Правилника за развитие на академичния състав в МУ-Варна.

На основание на изтъкнатите качества и приноси на дисертационния труд, убедено давам своята положителна оценка и предлагам на уважаемите членове на научното жури да бъде присъдена образователната и научна степен „Доктор“ на Дора Василева Георгиева в докторска програма „Управление на здравните грижи“.

25. 08. 2025г.

Изготвил становището

/доц. Тania Паскалева, д.оз/

Заличено на основание чл. 5,
§1, б. „В“ от Регламент (ЕС)
2016/679